

Undervisningsplan for børnehaveklassen på Ørestad Friskole

Indledning

Børnehaveklassen er en indskolingsperiode, hvor elever og forældre skal lære skolens mål, normer og praksis at kende således, at et tillidsfuldt samarbejde mellem skole, forældre og elever grundlægges. Børnehaveklasseåret skal slå bro mellem de forudsætninger, eleven starter med i skole, og skolens kundskabsområder således, at undervisningen kan ske i den enkelte elevs nærmeste udviklingszone.

Børnehaveklassens organisering

Skolestartperioden

De første måneder i børnehaveklassen er en overgangsperiode (=skolestartperioden) mellem børnehave og skole. Den bruges til at lære skolelivet at kende; kammerater, voksne, undervisningen, normer, regler og rytmer.

Formålet med skolestartperioden for eleverne er at opbygge tryghed og identitet som skoleelev hos den enkelte, at opbygge en gruppeidentitet i klassen, samt at lære at anvende den opdragelse og de færdigheder, de har tilegnet sig inden skolestarten på en måde, så de kan honorere de grundlæggende krav, vi stiller til skoleelever:

- at kunne hente hjælp selv, når det er nødvendigt
- at kunne vurdere farligheden i en handling og afpasse sin adfærd derefter
- at kunne vente på tur
- at blive på skolens område
- at følge de voksnes dagsorden
- at være selvhjulpen i huset (garderobe, wc, køkken mv.)
- at være selvhjulpen med påklædning, måltider, wc-besøg og håndvask

I skolestartperioden foregår undervisningen fortrinsvis som aktiviteter i fællesskab i egen klasse. Den frie leg foregår i fællesskab med skiftevis alle og dele af afdelingens elever.

Klassen indlemmes trinvis i afdelingens fællesaktiviteter såsom fælles morgensang, fortælltimer, fællesture og lignende.

Formålet med skolestartperioden for lærerne er at give mulighed for at foretage systematiske iagttagelser af elevernes udviklingstrin med hensyn til sproglig og matematisk opmærksomhed således, at den videre undervisning kan tage udgangspunkt i de enkelte elevers personlige forudsætninger.

Efter skolestartperioden

Efter nogle måneder er skolestartperioden slut, og børnehaveklassen bliver en integreret del af afdelingen. Det indebærer, at eleverne deltager i niveaudelt undervisning i dansk og matematik

sammen med afdelingens øvrige klasser, lige som de kan deltage i fællesaktiviteter som morgensang, fortælletime og "vind og vejr" sammen med og på tværs af andre klassetrin i afdelingen.

Indhold og delmål

Undervisningen i børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i og videreudvikle færdigheder, viden og erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i livet før skolestarten.

Undervisningen skal tilstræbe, at eleverne udvikler lyst til og motivation for:

- at beskæftige sig med skolens indhold og særlige arbejdsformer
- at deltage aktivt i at lære
- at indgå i skolefællesskabet med rettigheder og forpligtelser i forhold til de andre elever og lærerne omkring dem

Undervisningen tilrettelægges, så eleverne erfarer, at de er en del af et større socialt fællesskab.

Leg skal udgøre et centralt element i undervisningen med vægt på legens egenværdi og læring gennem leg og legelignende aktiviteter.

Indholdet i undervisningen skal mindst omfatte følgende temaer:

1. Sproglig opmærksomhed og ordforrådsudvidelse
2. Matematisk opmærksomhed og begrebsdannelse
3. Naturen og naturfaglige fænomener i de nære omgivelser
4. Musik
5. Billedlige indtryk og udtryk
6. Bevægelse og motorik.
7. Sociale færdigheder i klassen og i fri leg
8. Almindelige normer for sund kost og hyggelige måltider
9. Renlighed, påklædning og færdigheder i at klare de praktiske ting ved egen hjælp
10. Hensynsfulde og trafiksikre adfærdsnormer uden for skolens område

1. Sproglig opmærksomhed og ordforrådsudvidelse

I skolestartperioden:

Der leges, improviseres og eksperimenteres med rim, rytme, lyde og ord.

Der leges med sætnings- og orddannelse og tales om ords betydning og korrekte udtale.

Der lyttes til fortælling og oplæsning.

Der læses kendte billedbøger højt for eleverne og tales om indholdet og billederne.

Der øves i vekslen mellem at lytte og ytre sig ved fællessamtaler.

Efter skolestartperioden

Når skolestartperioden er slut placeres eleverne på niveauhold i dansk sammen med afdelingens øvrige elever og der henvises til undervisningsplanen for faget dansk afd. 1

2. Matematisk opmærksomhed og begrebsdannelse

I skolestartperioden:

Der skabes rum og tid til at eleverne kan høste erfaringer i situationer med leg, spil og eksperimenter, der giver dem mulighed for at erkende den matematiske del af deres omgivelser.

Der indsamles ting og ordnes efter egenskaber.

Der lægges puslespil.

Der sorteres efter form og farve.

Der leges og eksperimenteres med at bygge med forskellige former og materialer.

Der leges med række-tælling 0-10.

Der iagttages, tegnes, formes og farves mønstre.

Efter skolestartperioden:

Når skolestartperioden er slut placeres eleverne på niveauhold i matematik sammen med afdelingens øvrige elever og der henvises til undervisningsplanen for faget matematik afd. 1

3. Natur og naturfaglige fænomener i de nære omgivelser

I skolestartperioden:

Eleverne gøres bekendte med den lokale natur, hvordan man bruger den hensynsfuldt og undgår at gøre skade på planter og dyr.

Der arbejdes hen imod at eleverne bliver opmærksomme på alle sanser.

Hovedvægten lægges på undersøgende, eksperimenterende og legende aktiviteter.

Efter skolestartperioden:

Undervisningen skal styrke elevernes opmærksomhed på naturfaglige hverdagsfænomener og inddrage deres umiddelbare iagttagelser i samtale.

Eleverne trænes i at lægge mærke til naturfaglige fænomener fra hverdagen, herunder tænke over, stille spørgsmål til og tale om deres iagttagelser. Undervisningen lægger vægt på at udvikle elevernes interesse, nysgerrighed og respekt for naturen. Elevernes spørgsmål om naturen følges op af den voksne med åbne spørgsmål, som sætter yderligere tanker i gang hos eleverne.

Der arbejdes med at kende til årets og døgnets gang og til begivenheder i naturen, gennem iagttagelser, systematisering og generaliseringer.

Der arbejdes med iagttagelse af livsvilkår i nærområdets biotoper samt navngivning af disses almindeligste planter, træer og dyr.

Der arbejdes med begyndende kendskab til dagligdagens ressourcer, som vand, elektricitet og affald.

Der arbejdes med begyndende kendskab til kroppens funktioner, herunder betydningen af god hygiejne, håndvask, næsepudsning mv.

Der arbejdes med begyndende kendskab til sund kost samt de almindelige fødevarer og deres oprindelse.

Hovedvægten lægges på undersøgende, eksperimenterende og legende aktiviteter.

4. Musik

Der henvises til afdelingens undervisningsplaner i musik (som endnu er under udarbejdelse i februar 2010, hvorfor der henvises til Fælles mål).

5. Billedlige indtryk og udtryk

Der leges, improviseres og eksperimenteres med billedlige indtryk og udtryk med særlig vægt på tegning.

Der arbejdes med bundne opgaver og frie billedlige udtryk.

Der veksles mellem at udtrykke sig selv og at vise interesse for andres udtryk (indtryk).

6. Bevægelse og motorik

Fra første til sidste skoledag bruges som minimum ca. 1 time dagligt til motion i frisk luft i aktiviteten "Vind & Vejr. Disse timer kan foregå på mange forskellige måder, og det er vigtigt, at eleverne lærer, at udendørsaktivitet kan foregå uanset vejret. Det skal føre til gode vaner med hensyn til bevægelse og udendørsoplevelser, og skal derfor foregå i en stemning, der fremmer lysten, men samtidig skal der stilles krav til alsidig bevægelse, der udvikler grovmotorik og træner evnen til at gå og løbe ved fælles aktiviteter.

I skolestartperioden:

Vind & Vejr: I skolestartperioden skal eleverne lære at komme ud af døren på en effektiv og hensigtsmæssig måde. De skal lære at gå i samlet flok i et fornuftigt tempo, der giver mulighed for at udnytte lokalområdets natur og legepladser.

Der arbejdes med fælleslege og aktiviteter, der opfordrer til fysisk aktivitet og udholdenhed, herunder ved løb, gang, balance, hop, sving og hink.

Der lægges vægt på at begynde at lære eleverne at trave uden ophold og at træne deres udholdenhed således, at det bliver muligt at trave stadigt længere ture.

Der anvendes remser og sange i undervisningen, der understøtter særlige bevægelsesmønstre og træner rytmisk bevægelse.

Finmotorik trænes så eleverne opnår færdigheder i at tegne, skrive, male og klippe.

Efter skolestartperioden:

Aktiviteterne fra skolestartperioden fortsættes, og der lægges stadig vægt på, at såvel "Vind & Vejr"-timerne som indendørstimerne indeholder lege og aktiviteter, hvor alle eleverne bruger kroppen varieret. Ved lege, som motiverer til fysiske aktiviteter, oplever eleverne glæde og velvære ved fysisk udfoldelse.

Elevernes elementære grovmotoriske færdigheder trænes gennem idrætsaktiviteter og bevægelseslege, og relevante forklaringer og instruktioner gør eleverne fortrolige med brug af redskaber og værktøjer. Lege og aktiviteter tilrettelægges, så eleverne oplever og får indsigt i kroppens muligheder og begrænsninger.

I alle timer forsøges det at kombinere sproglige aktiviteter med fysiske handlinger således, at undervisningen kobler tale- og kropssprog sammen i undervisningssituationer, herunder i lege og rollespil. Der lægges vægt på, at der i børnehaveklassen ikke gennemføres forløb på mere end 10-15 min uden, at der indgår fysisk aktivitet.

Der henvises i øvrigt til undervisningsplan for "Vind & Vejr".

7. Hensynsfulde og trafiksikre adfærdsnormer uden for skolens område

Det forventes, at eleverne starter i skole med grundlæggende kendskab til og færdigheder i at begå sig sikkert i trafikken:

- at de stopper og venter på tegn fra en voksen, før de går over en vej
- at de kender og adlyder trafiklysets signaler
- at de almindeligvis kender forskel på vej, cykelsti og fortov og ved, hvad der er tilladt hvor

I skolestartperioden:

For at gøre det muligt at gennemføre en stor del af undervisningen udendørs – og uden for skolens område, er det afgørende vigtigt, at eleverne lærer at færdes hensynsfuldt og opmærksomt i trafikken. Derfor trænes fælles gang på veje i nærområdet dagligt i skolestartperioden således, at trafiksikre normer er indlært inden udgangen af perioden.

Efter skolestartperioden:

Vedligeholdes træningen og normerne fastholdes.

8. Sociale færdigheder i klassen, i afdelingen og på skolen.

Det forventes, at eleverne starter i skole med en grundlæggende opdragelse, som betyder, at de:

- har solid erfaring med at skulle dele, når man er flere sammen (både ting, opmærksomhed, taletid mm.)
- har solid erfaring med at skulle lytte til andre mennesker

- har solid erfaring med at skulle handle i overensstemmelse med voksnes anvisninger – nogle gange uden diskussion
- har solid erfaring med at skulle henvende sig til andre på en hensigtsmæssig måde
- har solid erfaring med at udtrykke deres egne behov
- har solid erfaring med at skulle tilsidesætte egne behov

I skolestartperioden:

I løbet af skolestartperioden skal eleverne lære at overføre de sociale færdigheder, de har lært inden de startede i skole, på skoledagen således, at de:

- selv kan hente hjælp, når det er nødvendigt
- kan vurdere farligheden i en handling og afpasse sin adfærd derefter
- kan vente på tur
- bliver på skolens område
- følger lærernes dagsorden
- er selvhjulpne i huset (garderobe, wc, køkken mv.)
- er selvhjulpne med påklædning, måltider, wc-besøg og håndvask

I skolestartperioden lægges hovedvægten på at lære sociale færdigheder i **klassen og i den frie leg i afdelingen**. Eleverne inddrages i aftaler om, hvilke regler og normer der skal gælde i klassen, og hvordan reglerne overholdes. De skal opleve, at de har indflydelse på og kan påvirke klassens aftaler.

Der arbejdes med at lære eleverne at følge en dagsplan efter et skema. Der skal tages udgangspunkt i 6-åriges opfattelse af legens betydning og deres utilbøjelighed til at afbryde gode aktiviteter, men samtidig indøves skift i aktiviteter under lærerens ledelse på en rolig og tryk måde.

Der arbejdes med at lære eleverne at etablere og vedligeholde venskaber og lege sammen med elever med andre normer og værdier end deres egne.

Der arbejdes med forstå en kollektiv besked og handle efter den.

Eleverne skal lære navnene på alle klassekammerater og deres egne lærere/pædagoger.

Efter skolestartperioden:

Når grundlæggende sociale normer fungerer i børnehaveklassen, arbejdes med sociale normer i **afdelingen**. Eleverne lærer, at deres klasse er en del af den helhed, som afdeling 1 udgør. Der arbejdes med fælles regler og adfærdsnormer i afdelingen og med forståelse af de forskelle, der kan være på klasser begrundet i alder og modenhed.

Der arrangeres fælles oplevelser som morgensamling, besøg hos hinanden mv.

I slutningen af skoleåret kan der ind imellem arrangeres "udblik" til de andre afdelinger med henblik en begyndende forståelse af, at alle elever og voksne er en del af hele **skolefællesskabet**.

Der lægges vægt på, at eleverne kender alle voksne i afdelingen og i skolens ledelse ved navn og funktion.

Der lægges vægt på, at eleverne oplever, at der kan ske interessante og spændende ting, når afdelings- eller skolefællesskabet arbejder sammen.

9. Almindelige normer for sund kost og hyggelige måltider

I skolestartperioden

Eleverne forventes at møde i skole med almindelige normer og færdigheder for at sidde sammen og spise i en familie, herunder at kunne spise med kniv og gaffel. Der arbejdes videre med normer, der er egnede til at sidde en hel klasse sammen, så måltidet bliver en god oplevelse med:

- Gode venner, man kan snakke hyggeligt med
- Bordfæller, der spiser sådan, at det er lækkert at deltage i måltidet
- Mad der er anrettet og serveres, så det virker tiltalende at spise det
- Sund mad
- God tid og gode oplevelser
- Medansvar for det praktiske arbejde med at dække bord, rydde af, tørre borde og feje

Efter skolestartperioden

Der arbejdes videre med fællesnormer (række fadet videre, spørge hvis man mangler noget, ikke tale grimt om maden osv.) ved måltidet.

Når alle har fået mad og der er ro over klassen, læses højt, så en del af måltidet foregår helt roligt med fælles oplevelse.

Der arbejdes med begyndende bevidsthed om sund kosts betydning.

10. Personlig renlighed, påklædning og færdigheder i at klare de praktiske ting ved egen hjælp

Det forudsættes at eleverne starter i skole med færdighed i selv at tage sko og overtøj af og på i et tempo, der svarer til deres motoriske udvikling.

Det forventes, at eleverne, når de starter i skole, har solid erfaring med at skulle vaske hænder efter wc-besøg og inden måltider.

I skolestartperioden:

Hovedvægten lægges på at lære eleverne effektiv håndvask og næsepudsning/hoste, der er så lidt smittespredende som muligt.

Der arbejdes videre med at træne at tage tøj af og på inden for en overskuelig tid og at hænge sine ting på plads.

Efter skolestartperioden:

I løbet af børnehaveklassen lærer eleverne at se på vejret og bedømme, hvilket tøj, de skal have på, når de går ud og når de er inde.

Eleverne lærer, hvornår der skal vaskes hænder på skolen og hvordan man håndterer brugte lommeørklæder. Det kombineres med begyndende forklaringer på smittespredning og forebyggelse heraf.